

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Opmerkingen VNG bij de Begroting Veiligheid en Justitie 2014

In week 47 (19, 20 en 21 november) behandelt u de begroting van het ministerie van Veiligheid en Justitie (33750 VI). De VNG vraagt uw aandacht voor drie onderwerpen:

- 1 Overlast en verloedering, Wij willen dat gemeenten voortaan hun vergoeding voor het uitschrijven van een proces verbaal rechtstreeks uit de opbrengt van de opgelegde boete krijgen uitgekeerd;
- 2 Evaluatie Wet Veiligheidsregio's. Wij onderschrijven met de minister de conclusie van de Commissie Hoekstra dat het niet nodig is om maatregelen te treffen die het verlengd lokaal bestuur, de financiering en de schaalgrootte van de regio's ingrijpend raken;
- 3 Vreemdelingenopvang: Gemeenten willen met het Rijk samenwerken om oplossingen te zoeken voor de opvang van uitgeprocedeerde kwetsbare vreemdelingen zonder verblijfsvergunning.

1. Financieel keurslijf hindert gemeentelijke aanpak van overlast en verloedering

Uit de Veiligheidsmonitor 2012 komt naar voren dat een kwart (25 procent) van de inwoners dat jaar veel overlast had van een of meer vormen van fysieke verloedering. 10 Procent van de mensen ervaart veel sociale overlast. Al jaren staat overlast hoog op de lijst van factoren die het gevoel van veiligheid van bewoners en ondernemers beïnvloedt. Omdat de politie minder prioriteit geeft aan dit soort problemen hebben gemeenten hun verantwoordelijkheid genomen en flink geïnvesteerd in de handhaving. Het rijk heeft hen daartoe een efficiënt sanctiemiddel gegeven: de bestuurlijke strafbeschikking.

Bij de inwerkingtreding van de bestuurlijke strafbeschikking overlast in 2009 hebben we met het ministerie van Veiligheid en Justitie afgesproken dat gemeenten een vergoeding krijgen voor de kosten die zij maken voor het uitschrijven van processen-verbaal (pv's), in het kader van de bestuurlijke strafbeschikking overlast. Hiervoor is maximaal € 14 miljoen beschikbaar. De vergoeding is niet kostendekkend voor gemeenten, maar is bedoeld als een tegemoetkoming in de door hen gemaakte kosten voor de handhaving van overlastfeiten door gemeentelijke Buitengewone Opsporingsambtenaren (BOA's).

Momenteel wordt de tijdelijke regeling herzien en de minister zal voorstellen dat er een plafond in de vergoedingsregeling komt: er zal maximaal € 14 miljoen aan gemeenten worden vergoed. Dit bedrag moet namelijk uit de begroting van het ministerie vergoed worden, terwijl ze de inkomsten uit de opgelegde strafbeschikkingen ('boetes') moet afdragen aan het ministerie van Financiën. Om een beeld te schetsen: als een gemeente wegens een parkeerovertreiding een strafbeschikking van € 90 uitschrijft, draagt ze dit af aan het ministerie. Die keert een vergoeding uit van € 25 uit eigen begroting.

Het instellen van een plafond is onwenselijk. De PV-vergoeding is voor een groot aantal gemeenten een belangrijke investering in de kwaliteit, opleiding en effectiviteit van de aanpak van overlast en verloedering. Dit heeft als voordeel dat de politie wordt ontlast en zich kan concentreren op andere problemen. Er is nog steeds een groot overlastprobleem dat extra aandacht nodig heeft. Als gemeenten op basis van de voorgestelde regeling intensiever gaan handhaven, leidt dit tot een lagere vergoeding. In zekere zin worden gemeenten gestraft. Dit probleem wordt veroorzaakt door het financiële keurslijf: hoewel een intensievere handhaving van gemeenten leidt tot meer inkomsten, ziet het ministerie daar niets van terug. Het instellen van een plafond kan er nu juist toe leiden dat gemeenten minder gaan handhaven, wat tot minder inkomsten leidt en tot problemen. De VNG roept op om de vergoedingsregeling aan te passen. De vergoeding voor gemeenten moet rechtstreeks uit de opgelegde boete komen en niet uit een apart budget. Dit leidt er toe dat het systeem voldoende mogelijkheden blijft houden voor gemeenten om te blijven investeren in de aanpak van overlast en verloedering zonder dat dit leidt tot financiële tegenvallers.

2. Conclusies evaluatie Wet veiligheidsregio's nopen tot bestuurlijke rust

In 2013 heeft de evaluatiecommissie 'Hoekstra' het functioneren van de Wet veiligheidsregio's en het brede stelsel van rampenbestrijding en crisisbeheersing geëvalueerd. De Tweede Kamer heeft het eindrapport (Kamerstuk 26 956, nr. 181) In zijn brief kondigt de minister nog een nadere inhoudelijke kabinetsreactie aan. De minister geeft daarbij al wel aan dat hij het eens is met de conclusies van de commissie, dat het niet nodig is om maatregelen te treffen die het verlengd lokaal bestuur, de financiering en de schaalgrootte van de regio's ingrijpend raken. De veiligheidsregio's zijn immers goed op weg, aldus de commissie. De minister wil daarom vooral inzetten op de versterking van het stelsel.

Wij zijn verheugd dat de minister deze conclusies met ons deelt. Wij hebben eerder al aangegeven dat de Wet veiligheidsregio's nog maar kort van kracht is en er sinds de inwerkingtreding al vele grootschalige wijzigingen hebben plaatsgevonden zoals de komst van de Nationale Politie, de regionalisering van de Brandweer en invoering van de Wet Publieke Gezondheid. Wij vinden het daarom nu noodzakelijk dat de veiligheidsregio's ook de kans krijgen deze ontwikkelingen een plaats te geven en zich verder te ontwikkelen.

De VNG heeft samen met het Veiligheidsberaad en het Nederlands Genootschap van Burgemeesters uitgebreid gereageerd op het rapport van de commissie. De minister van Veiligheid en Justitie zal deze reactie samen met de kabinetsreactie aan de Tweede Kamer doen toekomen.

3. Vreemdelingenopvang

Bij de uitvoering van het vreemdelingenbeleid op de terreinen van toelating en integratie, opvang en terugkeer is er een bijzondere relatie tussen het Rijk en gemeenten. Er is aan de ene kant nauwelijks sprake van medebewind, maar andere kant is de impact groot op gemeentelijk niveau en bij uitvoerende organisaties zoals de politie, onderwijsinstellingen en gezondheidszorg. De VNG respecteert dat het vreemdelingen- en asielbeleid een onderwerp is waar het Rijk de kaders stelt en gemeenten zijn zich ook bewust van het precaire evenwicht. Tegelijkertijd worden gemeenten geconfronteerd met situaties waarbij vreemdelingen in zeer kwetsbare omstandigheden zijn geraakt en om die reden moeten handelen.

Gemeenten vragen het Rijk dan ook om het verblijf op straat tegen te gaan door het beschikbaar stellen van voorzieningen voor gezinnen en zieke dakloze personen die op dat moment niet terug kunnen keren. Als het Rijk kwetsbare vreemdelingen of andere "klemgevallen" niet opvangt, dient het gemeenten in staat te stellen om dit te doen en de kosten hiervan te vergoeden.

In het Bestuursakkoord van 2007 is afgesproken dat gemeenten geen noodopvang meer zouden bieden aan asielzoekers en dat het Rijk zoveel mogelijk voor sluitende opvang zou zorgen. In de praktijk anno 2013 blijken er heel wat

mensen tussen de wal en het schip te vallen, zeker nu de 28-dagen termijn strikt wordt gehanteerd of als na een periode VBL of vreemdelingendetentie geen uitzicht is op terugkeer. Meer specifiek gaat het om mensen waar ernstige medische en psychische problemen spelen. Ook jonge asielzoekers en alleenstaande vrouwen zijn extra kwetsbaar. Het is onwenselijk dat deze mensen zonder onderdak op straat verblijven.

Inmiddels is er ook jurisprudentie ontstaan (op grond van art.8 EVRM) waardoor duidelijker wordt dat gemeenten een positieve verplichting hebben om een voorziening te treffen analoog aan de Wmo. Gemeenten zijn verplicht om kwetsbare personen zonder een verblijfsvergunning een vangnet te bieden, ongeacht de al dan niet aanwezige binding met de gemeente of regio. Een recente uitspraak van het Europese Comité voor Sociale Rechten (ECSR) is juridisch nog niet bindend, maar roept de staat wel op om haar verantwoording te nemen bij het waarborgen van de basisbehoeften van mensen zonder verblijfsvergunning. Specifiek gaat het dan om opvang, kleding en voeding.

Ook de terugkeer van vreemdelingen zonder een verblijfsvergunning wordt kansrijker als opvang voor zieke mensen gerealiseerd wordt. Als het Rijk voor mensen zonder verblijfsvergunning geen reguliere opvang wil verzorgen, vragen gemeenten ook voor deze groep ondersteuning in de vorm van financiële vergoeding voor de faciliteiten voor dak- en thuislozenopvang. Ook door het feit dat deze mensen vaak niet verzekerd zijn tegen ziektekosten, kunnen de kosten voor gemeenten hoog oplopen. In onze optiek kost het de samenleving uiteindelijk meer om "niets te doen".

Aan: de woordvoerders Begrotingsbehandeling V&J
Van: Eric de Rijk, adviseur Public Affairs VNG (eric.derijk@vng.nl, 06-53339665)
Datum: 11 november 2013